

# Barcelona-Pirineus, o la 'Ruta Verdaguer'

**N**omés a la Ciutat Vella, hi ha setze indrets imprescindibles per conèixer la Barcelona de Jacint Verdaguer, la Barcelona cantada o viscuda pel sacerdot poeta.

Una possible ruta pot començar al monument a Colom. Ens serà útil conèixer la història de la seva construcció i recordar el poema "Lo monument a Colon", que Verdaguer va publicar a *Lo Pensament Català* el 21 d'abril del 1901, una de les revistes que va dirigir, i que volia incloure al llibre *Barcelona*: "Allà on Colon isqué del mar un dia,/ com Atlas amb un món en ses espatlles,/ un monument aixeques, Barcelona?! Fes-lo digne de tu i digne de l'hèroe,/ que fou dels hèroes i dels genis l'àliga."

També farà de bon saber quina relació té Colom en l'obra de mossèn Cinto.

Tot això ho podem fer ara, amb la *Ruta Verdaguer*, editada per l'Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida de l'Ajuntament de Barcelona, en la sèrie "Rutes del paisatge". A més, podem escoltar el poema sencer, en un casset o CD, com preferim.

La *Ruta Verdaguer* consta, per una banda, de la ruta urbana barcelonina. Per l'altra, de la ruta de Vic als Pirineus, bo i passant pel coll d'Ares i fent una parada a Perpinyà.

El Verdaguer barcelonès, el Verdaguer osonenc i el Verdaguer excursionista del Canigó i dels Pirineus són els tres Verdaguers que reneixen en aquesta iniciativa del tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Barcelona, Jordi Portabella, a la qual s'han afegit els regidors de Cultura dels ajuntaments de Vic i de Perpinyà.

L'estoig de la *Ruta Verdaguer* consta d'un llibre-guia que ofereix informació detallada sobre els nombrosos indrets verdaguerians reportats, un mapa detallat de la Barcelona verdagueriana i un casset o CD que serveix de guia parlada i que inclou textos i poemes del poeta. Les paraules de mossèn Cinto guien el turista pel país i recorden la transformació literària que en va fer l'escriptor, tant en vers com en prosa.

La *Ruta Verdaguer*, ens diu Jordi Portabella, president de l'Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida, surt a la recta final de l'Any Verdaguer, però no surt tard.

"La teníem pensada de fa temps, però no volíem treure-la al mateix moment que la *Ruta Gaudí*", diu Portabella. "Primer perquè la *Gaudí* podria haver ofegat la *Verdaguer*, o frenar-ne la divulgació. I, en segon lloc, perquè no està lligada exclusivament al centenari, sinó que té vocació de perennitat. La seva distribució i venda es mantindrà passat l'Any Verdaguer i la pensem reeditar quan s'exhaureixi."

El tinent d'alcalde Portabella va voler donar relleu a l'edició de la *Ruta* amb un tren especial, decorat amb imatges al·legòriques al recorregut, que va sortir de l'estació de França de Barcelona el matí del 5 de novembre i va traslladar els convidats i la premsa fins a Vic, on se'n va fer la presentació.

En el tren, facilitat per Renfe, hi viatjava la regidora de Perpinyà delegada a la Cultura Catalana, Virginie Barre-Vergés, la qual, amb Just Palma, regidor de Cultura de l'Ajuntament de Vic, i el tinent d'alcalde barcelonès Portabella, van presentar la *Ruta*, a la sala de la Columna de l'Ajuntament de Vic.

L'Institut del Paisatge Urbà de l'Ajuntament de Barcelona ha editat una 'Ruta Verdaguer', amb una guia, mapes i una gravació. El camí recorre els indrets verdaguerians de Barcelona, la comarca d'Osona i els Pirineus, per la part nord. Hi han col·laborat els ajuntaments de Vic i de Perpinyà.

L'esforç "polític", de política cultural, que ha fet l'Institut del Paisatge Urbà de Barcelona, mereix que la guia sigui permanent. Continua així la dinàmica iniciada fa tres anys amb les rutes del Trienni Modernista, dedicades a Domènec, Puig i Cadafalch i Gaudí.

Si bé la *Ruta* ha estat creada i produïda des de Barcelona, l'Institut de Cultura de Vic i la Regidoria d'Afers Catalans de Perpinyà ha assumit els continguts i el disseny de les àrees d'Osona i de la Catalunya Nord, "exercint el paper de capitalitat de les regions respectives", diu Portabella.

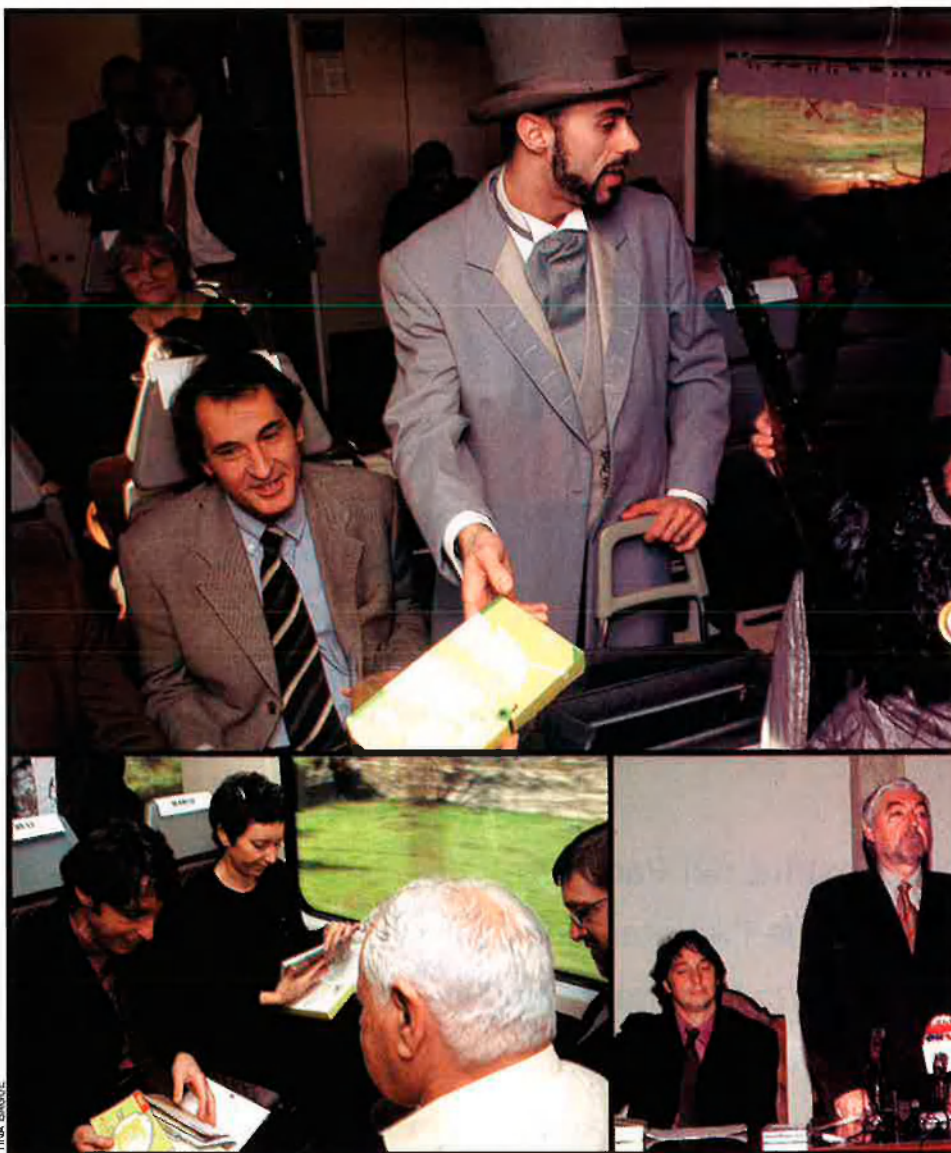
Cal remarcar que la part pirinenca de la guia ha comptat amb la col·laboració de la Universitat Catalana d'Estiu.

L'esforç institucional ha cristallitzat en una guia de dues-centes pàgines d'informació densa i treballada que ha de figurar en un lloc d'honor en la bibliografia divulgativa verdagueriana.

"La sort que tenim –diu Portabella en la presentació de la guia– és que, en aquest Any Verdguer 2002, bona part dels paratges i racons que Verdguer va descriure i que van ser font d'inspiració dels seus versos encara existeixen avui dia. Podem veure amb els seus ulls i explicar amb les seves paraules el paisatge de les ciutats i dels pobles on va viure."

Després de conèixer la relació del monument a Colom amb Verdguer, el viatger se'n va a la basílica de la Mare de Déu de la Mercè. El poeta en va escriure els goigs.

La tercera etapa, la farem a la plaça Antonio López, on hi ha el monument al marquès que va contractar els serveis religiosos de Verdguer. Vindran després la basílica de Santa Maria del Mar; el carrer de l'Argenteria; les capelles de Santa Àgata i de la Mare de Déu de l'Ajuda –carrer de Sant Pere Més Baix, núm. 18–; la catedral; la capelleta de Santa Eulàlia; el temple d'August i el Centre Excursionista de Catalunya; la Casa de la Ciutat, amb la sala de Cent –saló és castellanisme o afectació–; l'església del Pi; el palau Moja; l'església de Betlem; el portal de l'Àngel, i dos domicilis de Verdguer, el número 25 del carrer Portaferriera i el número 14 del carrer de la Canuda, cantonada, diu la guia, amb Bertrellans, cantonada ara



inexistent: és la plaça Vila de Madrid. Fora Ciutat Vella, la *Ruta* s'obre cap a l'Eixample i els antics municipis de Sants, les Corts, Sarrià, Gràcia i Sant Martí de Provençals. Un apèndix dedicat als domicilis de Barcelona i els llocs –molts dels quals, transformats o desapareguts– més sovintejats pel poeta, com el Cafè Suís de la plaça Reial, on feia tertúlia, i les redaccions de les revistes que va dirigir, ens acosten, amb la imaginació, al segle XIX.

L'etapa osonenca de la *Ruta* inclou sis etapes: Vic, Savassona, Folgueroles, Sant Pere de Casserres, Vinyoles d'Orís i les Masies de Voltregà.

A Vic i Folgueroles hi podem passar gairebé tot un dia si la volem fer a

consciència. A Folgueroles les noves generacions comprovaran que la passió verdagueriana és molt anterior a l'Any Verdguer. I a Vic trobarem, pel que fa a novetats, el monument d'Andreu Alfaro, instal·lat al parc dels Estudis, i visible, a través del carrer Jacint Verdguer, des de la plaça Major.

La *Ruta* es clou amb el Canigó i els Pirineus. Més sintètica que la part barcelonense, s'hi aporta informació documental sobre les estades del poeta. L'itinerari proposat segueix, fet i fet, el camí i el pas del poeta per terres del nord, acompanyat o no de més amics, de senzilles guies o de gent trobada en el transcurs de les seves excursions. L'itinerari engega al coll d'Ares i fa la



Personatges d'època reparteixen les guies, al tren. El tren verdaguerià, que va fer el trajecte de Barcelona a Vic, el dia 5 de novembre. El bust de Verdaguer instal·lat a l'Ajuntament de Vic. A sota, Jordi Portabella, president de l'Institut Municipal del Paisatge Urbà de Barcelona, i Virginie Barre-Vergés consulten el llibre de la ruta, al tren. Just Palma, regidor de Cultura de Vic, entre Portabella i Barre-Vergés, regidora de Cultura Catalana de Perpinyà, durant la presentació de la *Ruta Verdaguer*, a la sala de la Columna de l'Ajuntament de Vic. L'escultura d'Andreu Alfaro dedicada a Verdaguer, vista des del centre de Vic. La catedral de Vic, amb el campanar, indret verdaguerià.



seva primera parada a Prats de Molló, capital del Vallespir i bressol avui dia d'una "certa catalanitat", diu la guia de la *Ruta*.

És aquí, segons el redactor de la guia, que Verdaguer, durant els dos estius de 1879 i 1880, s'impregnà d'una realitat encara viva en la seva època. El monument que Prats de Molló va dedicar a Verdaguer va ser inaugurat en el centenari de la vinguda del poeta al poble, el 1979.

Després, ens dirigirem a la Presta, i enfilarem la carretera de Perpinyà amb parades a Ceret i Elna. A Perpinyà visitarem el Castellet, la Llotja de Mar, el Palau dels Reis de Mallorca i, a set quilòmetres de la ciutat, en el Riberal

de la Tet, l'església de Pesillà de la Ribera, al municipi de Pellisà. L'església conserva el preciós calze en forma de "Sol Iluminós" que Verdaguer visità dues vegades. Verdaguer escriurà el seu poema "El Sol de Pesillà", primera peça del recull *Eucarístiques*.

La famosa fotografia de Verdaguer al claustre de la catedral d'Elna amb els seus amics és reproduïda a la guia i ofereix la particularitat que posa el nom a tots els que acompanyen el poeta en la instantània, inclosos els amics del nord no tan coneguts com les personalitats del sud més conegudes, els Gaudí, Riquer, Collell, Oller, Vilanova i Guimerà. El periple per les comarques catalanes sota administració francesa pot esten-

dre's fins a les valls d'Andorra, i aquí la *Ruta* es limita a recomanar el llibre d'Esteve Albert Mossèn Cinto i la *Vella Andorra*.

La *Ruta Verdaguer* permet visitar de nou ciutats i paratges -Barcelona, Vic, el Rosselló, el Vallespir i el Capcir- amb ulls nous, i permet, si es vol, fer el viatge sense moure's de casa, gràcies a les imatges i a la gravació dels textos. Per això, l'estoig *Ruta Verdaguer*, a més d'un gran eina de consulta i de lectura, és una de les accions i de les obres de divulgació verdaguerianes més importants fetes en l'Any Verdaguer i fetes mai.

Lluís Bonada